

§ 378

Yttrande över remiss av huvudbetänkandet Innovation genom information (SOU 2020:55) KSN-2020-02817

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. **att** avge yttrande till infrastrukturdepartementet enligt ärendets **bilaga**.

Sammanfattning

Infrastrukturdepartementet har remitterat huvudbetänkandet Innovation genom information (SOU 2020:55) till Uppsala kommun för yttrande senast 17 december 2020.

Utredningen innehåller förslag till hur öppna data-direktivet ska genomföras i svensk rätt samt hur myndigheters arbete med att tillgängliggöra öppna data och annan information kan få ett bättre rättsligt stöd.

Utredningen föreslår att öppna data-direktivet ska genomföras genom bestämmelser som tas in i en ny öppna data-lag. Lagen reglerar huvudsakligen i vilka format och med vilka avgifter och andra villkor som information ska tillhandahållas. En nyhet är att den som begär tillgång till digital information har rätt att få del av den i ett digitalt format.

Lagen uppmuntrar också myndigheter att löpande publicera digital information på eget initiativ.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 11 november 2020
- Bilaga, Yttrande över remiss av huvudbetänkandet Innovation genom information (SOU 2020:55)

Beslutsgång

Ordförande ställer först föreliggande förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2020-11-11

Diarienummer:
KSN-2020-02817

Handläggare:
Markus Bylund, Sara Håkansson

Yttrande över remiss av huvudbetänkandet Innovation genom information (SOU 2020:55)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** avge yttrande till infrastrukturdepartementet enligt ärendets **bilaga**.

Ärende

Infrastrukturdepartementet har remitterat huvudbetänkandet Innovation genom information (SOU 2020:55) till Uppsala kommun för yttrande senast 17 december 2020.

Utredningen innehåller förslag till hur öppna data-direktivet ska genomföras i svensk rätt samt hur myndigheters arbete med att tillgängliggöra öppna data och annan information kan få ett bättre rättsligt stöd.

Utredningen föreslår att öppna data-direktivet ska genomföras genom bestämmelser som tas in i en ny öppna data-lag. Lagen reglerar huvudsakligen i vilka format och med vilka avgifter och andra villkor som information ska tillhandahållas. En nyhet är att den som begär tillgång till digital information har rätt att få del av den i ett digitalt format. Lagen uppmuntrar också myndigheter att löpande publicera digital information på eget initiativ.

Utredningen kan nås via följande länk till [regeringens webbsida](#).

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret. Att avge yttrandet har inga konsekvenser sett ur barn-, jämställdhets- eller näringslivsperspektivet.

Föredragning

Utredningen belyser på ett bra sätt det arbete som Sverige har framför sig när det gäller tillgängliggörande och vidareutnyttjande av öppna data. Uppsala kommun tillstyrker förslaget om en ny lag och håller till största del med om utredningens slutsatser. De kommentarer och synpunkter kommunen har på utredningens slutsatser framgår nedan.

Uppsala kommun instämmer i att god offentlighetsstruktur och dokumentation är förutsättningar för att upprätthålla öppenhet. Därför kan öppna data-lagen öka takten och främja arbetet med öppna data och informationsförvaltning överlag.

Den nya lagen innehåller många tydliggöranden och gränsdragningar mot annan lagstiftning. Trots det så lämnar den alltså stort utrymme för frivillighet åt de enskilda aktörerna. Detta har varit ett av de problem som lyfts med den nuvarande PSI-lagen.

Uppsala kommun bedömer att öppna data-lagen är komplicerad och välkomnar därför uppdraget till Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) att främja tillämpningen av den nya lagen.

Om berörda offentliga organisationer inte själva ökar takten i tillgängliggörandet av öppna data, så befarar Uppsala kommun att den nya lagen kan leda till merarbete genom ett ökat antal begäran om utlämnande, minskade avgiftsintäkter och fler överprövningar.

Ett antal ämnen som utredningen berör skulle behöva utredas mer. Uppsala kommun saknar till exempel en djupare diskussion kring hur den nya lagen relaterar till arkivlagen (1990:782). Där hade man kunnat utveckla hur öppna data påverkar myndigheternas behov av lagringskapacitet av digitala material och kostnader kopplat till detta. Detsamma gäller hur begreppet information i den nya lagen förhåller sig till begreppet handling i arkivlagen.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 11 november 2020
- Bilaga, Yttrande över remiss av huvudbetänkandet Innovation genom information (SOU 2020:55)

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör

Kommunstyrelsen

Datum:
2020-11-11Diarienummer:
KSN-2020-02817Handläggare:
Markus Bylund, Sara Håkanssoni.remissvar@regeringskansliet.se
i.df.remissor@regeringskansliet.se
I2020/02346

Yttrande över remiss av huvudbetänkandet Innovation genom information (SOU 2020:55)

Sammanfattning

Utredningen belyser på ett bra sätt det arbete som Sverige har framför sig när det gäller tillgängliggörande och vidareutnyttjande av öppna data. Uppsala kommun tillstyrker förslaget om en ny lag och håller till största del med om utredningens slutsatser. De kommentarer och synpunkter Uppsala kommun har på utredningens slutsatser framgår nedan.

Uppsala kommun instämmer i att god offentlighetsstruktur och dokumentation är förutsättningar för att upprätthålla öppenhet. Därför kan öppna data-lagen öka takten och främja arbetet med öppna data och informationsförvaltning överlag.

Den nya lagen innehåller många tydliggöranden och gränsdragningar mot annan lagstiftning. Trots det så lämnar den alltjämt stort utrymme för frivillighet åt de enskilda aktörerna. Detta har varit ett av de problem som lyfts med den nuvarande PSI-lagen.

Uppsala kommun bedömer att öppna data-lagen är komplicerad och välkomnar därför uppdraget till Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) att främja tillämpningen av den nya lagen.

Ett antal ämnen som utredningen berör skulle behöva utredas mer. Uppsala kommun saknar till exempel en djupare diskussion kring hur den nya lagen relaterar till arkivlagen (1990:782). Där hade man kunnat utveckla hur öppna data påverkar myndigheternas behov av lagringskapacitet av digitala material och kostnader kopplat till detta. Detsamma gäller hur begreppet information i den nya lagen förhåller sig till begreppet handling i arkivlagen.

Uppsala kommun ser några områden där vi särskilt vill lyfta fram våra synpunkter och kommentarer enligt nedan.

Kap 8 Handlingsoffentlighetens förhållande till den nya lagen

Uppsala kommun instämmer med att det är viktigt med en tydlig gränsdragning mellan offentlighetsprincipen och den nya lagens tillämpningsområde. Kommunen ser dock att det finns behov av att även ställa den nya lagen i relation till arkivlagen. Hur påverkas bevarandet av öppna data om begreppet man utgår från i den nya lagen är information medan arkivlagen reglerar bevarandet av allmänna handlingar? Kan det uppstå gränsdragningsproblematik på grund av olika begrepp?

I tryckfrihetsförordningen (1949:105), hädanefter TF, 2 kap. 16 § finns huvudregeln att allmänna handlingar inte behöver lämnas ut digitalt såvida inte annat framgår i lag ”*En myndighet är dock inte skyldig att i större utsträckning än vad som följer av lag lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift*”. Som Uppsala kommun tolkar det innebär den föreslagna lagen att digitalt utlämnande blir norm och att huvudregeln i TF 2 kap. 16 § sällan blir tillämplig.

Kap 10 Den nya lagens tillämpningsområde

Uppsala kommun anser att det är otydligt att knyta myndighetsbegreppet i den nya lagen till lagen om offentlig upphandling, det gör lagstiftningen översiktlig och tillämpningsområdet svårt att utröna. Det bör åtminstone klargöras i propositionen eller av DIGG att exempelvis kommunala bolag omfattas av lagstiftningen.

Kommunen undrar vidare om det kan uppstå situationer när en aktör kan bedömas vara både myndighet och offentligt företag. Om så är fallet kan det innebära tolkningssvårighet kring vilka delar av lagen som ska tillämpas av aktören, till exempel i förhållande till avgifter.

Kap 11 Tillgängliggörande på eget initiativ och krav på visst format

Uppsala kommun instämmer med att tillgängliggörande på eget initiativ ska regleras utan tvingande bestämmelse, för långtgående krav skulle snarare ha motsatt effekt.

Kommunen instämmer också i resonemanget runt öppenhet som standard och att detta genomförs inom ramen för en nationell datastrategi. I det arbetet blir det viktigt att beakta kommuner och regioners förutsättningar.

När det gäller tekniska föreskrifter tillstyrker Uppsala kommun förslaget att DIGG får uppdraget att meddela sådana föreskrifter, men vill poängtera behovet att inkludera kommuner och regioner i det arbetet så att dessa aktörers behov och förutsättningar beaktas. Här bör kommuners och regioners varierade förutsättningar att på ett säkert sätt skicka ut informationen digitalt särskilt beaktas.

Uppsala kommun undrar också hur utredningen ser på möjligheten att använda anonymisering vid en begäran om allmän handling. Att anonymisera personuppgifter när myndigheten på eget initiativ väljer att publicera öppna data ser kommunen som ett bra sätt att öka tillgången till information och samtidigt skydda personuppgifter. Kommunen är dock tveksam till att det är möjligt att utan tydligare stöd i lag anonymisera vid en begäran om allmänna handlingar på en annan grund än sekretess. Med andra ord, kan man komma överens med den som begär ut handlingen om att maskera personuppgifter trots att det inte råder sekretess för uppgifterna?

Kap 14 Avgifter

En risk som utredningen lyfter är ökat antal förfrågningar då sökanden har ett minskat incitament att begränsa sin begäran vid avgiftsfrihet. Utredningen gör bedömningen att denna risk inte ska överskattas. Enligt promemorian ”Frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmän handling” (Ds 2017:37) förekommer dock redan detta idag och kan ha stor påverkan på kärnverksamheten. Uppsala kommun skulle vilja se en vidare diskussion kring hur sådana ärenden ska hanteras i förhållande till den nya lagen.

Angående förslaget att avgift får tas ut av offentliga företag, bibliotek, museer och arkiv för att täcka kostnader för att samla in, framställa och lagra information, ser kommunen problem med hur det ska kunna tillämpas i praktiken. Kommunen befarar även att i synnerhet lagringskostnader kan öka markant när fler informationsmängder görs tillgängliga som en följd av den nya lagen. Lagringskostnaden är dock inte bara en fråga för dessa ovan nämnda aktörer utan är något som skapar ekonomiska konsekvenser för alla aktörer. Uppsala kommun saknar en diskussion kring detta. Inom kommuner kan de olika avgiftsregleringarna innebära att olika nämnder och bolag inom en kommun får ta ut olika avgifter, vilket minskar tydligheten och samstämmigheten utåt mot allmänheten.

Kap 16 Åtgärder för att underlätta vidareutnyttjande

Uppsala kommun anser att det är en bra avvägning att enbart kräva tillgångsförteckningar för den information som gjorts tillgänglig på eget initiativ.

Kommunen instämmer att det som del av den nationella digitaliseringsstrategin kan finnas behov av att sätta fokus på myndigheter som har särskilt värdefulla datamängder. Att koppla uppföljningen av det arbetet till regleringsbrev exkluderar däremot kommuner och regioner, som redan ligger efter i arbetet med att tillgängliggöra öppna data. Dessa aktörer behöver också nås med riktade insatser, utökat stöd och vägledning.

Kommunen instämmer i bedömningen att det inte behövs någon specifik särskild bestämmelse i den nya lagen för att underlätta bevarandet av tillgängliggjord information. Däremot så saknas en vidare diskussion kring vad den nya lagen för med sig för praktiska frågor relaterat till bevarandet. Uppsala kommun ser ett ökat behov av lagringskapacitet vilket för med sig både praktiska och ekonomiska konsekvenser. Ett flertal kommuner har idag inget e-arkiv och kan därmed inte säkerställa det långsiktiga bevarandet av informationen. Utöver det så ser kommunen ett behov av gallringsutredningar relaterat till främst dynamisk data. Utan gallringsbeslut riskerar dessa informationsmängder att växa kraftigt. Beroende på hur publiceringen av dynamisk data betraktas utifrån TF och arkivlagen kan det innebära att en kopia av varje dynamisk datamängd i ett visst intervall ses som en expedierad handling. Vilket i sin tur påverkar behovet av bevarande, i de fall det ej finns beslut om gallring. När det gäller dynamiska data nämns det i utredningen att det är ett område med snabb utveckling och lite praxis. Detta gör att stöd och råd kommer att krävas rörande förhållandet till arkivlagen och gallringsutredningar.

Att främja öppna format och att arbeta med standarder är positivt ur bevarandeperspektiv, men med den snabba teknikutvecklingen kommer arbetet med öppna data leda till att aktörerna måste hantera format som inte är godkända eller lämpliga för långtidsbevarande. Uppsala kommun ser det som önskvärt att vägledningar tas fram och att samarbeten etableras kring bevarandenaspekten av

öppna data. Det skulle ge bättre förutsättningar för praktiska arrangemang kring bevarandet relaterat till den nya lagens införande.

Kap 17 Skydd för information

De observationer och analyser som utredningen gjort på informations-säkerhetsområdet är väl hanterade.

Uppsala kommun välkomnar att utredningen pekar på att Digitaliseringsrättsutredningen föreslagit att regeringen låter utreda förutsättningarna för att ta fram en lag om informationssäkerhet som omfattar hela den offentliga förvaltningen, i syfte att stärka informationssäkerheten. Uppsala kommun vill återigen poängtera behovet av att ha med kommunernas och regionernas perspektiv i detta.

Kap 18 Konsekvenser

Uppsala kommun instämmer med analysen att för de myndigheter som huvudsakligen är avgiftsfinansierade och vars verksamhet är nära kopplad till att framställa, och göra information tillgänglig, så kan förslagen om avgifter för särskilda värdefulla datamängder medföra betydande intäktsförluster. Uppsala kommun vill där framhålla vikten av att beakta kommunernas del i detta vid omfördelning av medel och ökade anslag.

När det gäller tillgängliggörande på eget initiativ saknas en diskussion kring konsekvenserna av ökat lagringsbehov hos aktörerna. Kommunens synpunkter beskrivs ovan under kap 14.

Erik Pelling

Ordförande

Lars Niska

Sekreterare